www.svoboda-news.com

РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
("LIBERTY")
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
"УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, мові-ордери і чеки треба виписувати на адресу "SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXIII. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., субота 28-го серпня 1915. Ч. 101. VOL. XXIII. JERSEY CITY, N. J., Saturday, August 28, 1915. N. 101.

БРЕСТЬ ЛИТ. ЗДОБУТИЙ.

Близкий упадок Белостока.

Головна російська армія утікає на схід від Вильни.

Москалі стратили за два дні в полонених 9.000 людий.

БЕРЛІН (бездр. телеґр. до Сейвіл, Л. Ай.), 26. серпня. — **Союзні війска здобули російську кріпость Брестъ литовський.**

Пополудневий урядовий звіт німецького ґенерального штабу звучить:

„НІМЕЦЬКІ І АВСТРІЙСЬКІ ВІЙСКА ЗДОБУЛИ КРІПОСТЬ БРЕСТЬ ЛИТОВСЬКИЙ. ВЧЕРА ВЕЧЕРОМ ВЗЯЛИ ВОНИ ПРИСТУПОМ ЗАХІДНІ І ПІВНІЧНО-ЗАХІДНІ ФОРТИ І ВІЙШЛИ ДО СЕРЕДИНИ КРІПОСТИ. НЕПРИЯТЕЛЬ ОПОРОЖНИВ ТОДІ МІСТО, НЕ СТАВЛЯЮЧИ ВЖЕ ВЕЛИКОГО ОПОРУ".

* * *

Найбільша і найсильнійша кріпость російська опинила ся в руках союзних війск. Російська армія уступила з Брестя лит. правдоподібно на північний схід, маючи на обох крилах яко охорону великі болота, які в значній мірі спиняють дальше скоре переслідуванє німецькими союзниками.

Скорість, з якою союзні війска здобули Брестъ лит., є великою несподіванкою для військових кругів і знавців. Властиве бомбардованє кріпости тривало всего кільна днів. Західні форти від стрілів 42-центиметрових гармат скоро перемінили ся в купи румовища. По занятю зовнішних фортів прийшла скоро черга і на перстень внутрішних укріплень.

Російські воєнні знавці числили на се, що Брестъ лит. удержить ся найменьше через два тижні. Тимчасом скорий похід армії баварського князя Леопольда на північ від Брестя лит., а армії Макензена від полудня змусив залогу кріпости до наглого опорожненя Брестя лит., щоби уникнути цілковитого окруженя.

Загально сподіють ся, що з упадком кріпости також кільна тисячів Москалів попало ся в полон.

* * *

Брестъ литовський числив в часі мира около 60.000 мешканців. Яко місто Брестъ лит. не мав великого значіня; не було в нім ані великого промислу ані торговлі. За се під військовим зглядом значінє Брестя литовського було дуже велике.

Брестъ лит. був кріпостию першої кляси. Кріпость побудована в р. 1831; від сего часу з кождим роком в міру нинож ґ поступу воєнної штуки улїпшувано і будовано нові форти. Загалом беручи, Брестъ лит. належав до кріпостий найновійшого типу. Найсильнійші форти находили ся від заходу — „тереспольская", від полудневого заходу — „волинская" і від полудня — „каменецькая" оборонна лінія. Кріпость складала ся з 12 головних фортів, з котрих чотири були побудовані на лївім (західнім) березї Буга. Саме місто Брестъ лит. лежить також на лївім березї Буга, у віддаленю одного кільометра на схід від Тересполя. В послїдних часах заздали Николаєвичу видано величезні суми гроший на перебудову і скріпленє головно західних фортів.

Крім штучних укріплень Брестъ лит. був сильний вже задля дуже догідного положеня. Від сходу і від півночи утрудняли до него доступ величезні багнисті области, так звані „Пінські болота". Все те разом робило Брестъ лит. одною із найсильнійших кріпостий в цілій Европі. У військових кругах перед війною уходив Брестъ лит. за кріпость не до здобутя.

Велике воєнне значінє Брестя литовського полягало також в тім, що тут сходили ся найважнійші зелїзничі шляхи, які лучили зі собою всї части Росії. Головні шляхи вели з Брестя лит.: до Варшави (через Лунів), Східних Прус (через Граєво), Петрограду (через Гродно-Вильну), Москви (через Мінск), Києва (через Пінск), Одеси (через Ковель) і до Холма.

Не мале воєнне значінє мало також і се, що Брестъ лит. лежить над головним водним шляхом. Водний шлях становить Висла від устя до Балтійського моря, відтак Буг до Брестя лит., відси штучний канал до Пінск, опісля Припеть а відтак Дніпром аж до Чорного моря. Отсей шлях числить в довжині около 2.000 кільометрів і лучить Балтійське море з Чорним морем.

* * *

Втрата Брестя лит. є для Москалів безперечно сильнійшим ударом чим втрата Варшави або котрогось иншої кріпости. З упадком Брестя лит. стратили Москалі другу і послїдну оборонну лінію. На схід від сеї лінії вони не будуть мати вже більше спромоги перевести нове угрупованє своїх сил, щоби перейти відтак до наступу.

Крім сеї втрати потерпіли Москалі ще й другу, значно більшу: Їх армія зістала розділена Пінськими болотами на дві части, які не становлять вже цїлости і лише при помочи далеких доріг можуть стояти зі собою в лучности.

* * *

Упадок Брестя лит. має також велике значінє моральне. Хоч російські часописи і воєнні кореспонденти на ріжні способи старають ся оправдати упадок кріпости і зменьшити значінє сеї великої втрати, то воно не останеть ся без впливу і на російську армію. Деморалізація серед російської армії з кождим днем більша. Про се сьвідчить також велике число полонених. Нема майже дня, щоби 10.000 Москалів не дістало ся в полон, не вчисляючи сто тисячів полонених при здобутю Ново-Георгієвска і Ковна.

* * *

Здобутє Брестя лит. викликало серед німецьких і австрійських війск великий запал і заохоту до дальшої боротьби. Не минає один день без значнійшого успіху, не минає один тиждень без здобутя якоїсь великої кріпости. Від 5-го сего місяця здобули отсе союзні війска вже шесту з ряду велику кріпость: Варшаву, Іванґород, Ковно, Ново-Георгієвск, Осовець, а тепер Брестъ лит. Крім того опинив ся в руках союзних війск цїлий ряд поменьших кріпостий як: Ломжа, Остроленка, Пултуск, Рожан, Сероцк і Зегже. Остали ще кріпости: Белосток, Гродно, Вильна, але і тим кождої хвилї грозить упадок.

Місяць серпень 1915 р. буде записаний в історії великої европейської війни яко місяць найсьвітлїйших успіхів стратеґії. Німецька та австрійська армія дали доказ своєї висшости і великої переваги над ворогами від кождим зглядом.

ПРИ ЗДОБУТЮ БРЕСТЯ ЛИТ. БРАЛИ ГОЛОВНУ УЧАСТЬ АВСТРІЙСЬКІ ВІЙСКА.

ВІДЕНЬ, 26. серпня. — Здобутє Брестя лит., який від вчера вечера находить ся в посїданю союзних війск, є дїлом угорської краєвої оборони і галицької, моравської та шлеської піхоти.

Міністерство війни оголосило отсей звіт:

„Російська кріпость Брестъ литовський упала. Угорська краєва оборона під командою ґен. Арца взяла приступом село Кобиляни (на полудневий захід від кріпости) і переломила зовсїм лінію фортів, Галицькі, моравські і шлеські полки піхоти здобули рівночасно зовнїшні форти на полудне від села Корощина (на захід від кріпости). Тодї німецькі війска взяли приступом цитаделю кріпости Тересполь".

В здобутю брали участь передвісїм австрійські війска: від полудня під командою ґен. Арца, а від заходу і півночи під командою арх. Йосифа Фердинанда. Обі ті армії належать до ґрупи під начальною командою Макензена.

БАВАРСЬКІ ВІЙСКА ПОЛОНИЛИ НА СХІД ВІД ВЕРХОВИЦЬ ПОНАД 1.700 МОСКАЛЇВ.

БЕРЛІН, 25. серпня. — Оголошенє головної кватири звучить:

„Війска під командою князя Леопольда розбили російські відділи, які намагали ся здержати наступ наших війск. Москалї уступили в ліси коло Биловежа. На полудне від тих лїсів наші війска посунули ся на схід від Верховиць. Ми полонили притім більше нїж 1.700 салдатів, між ними кількох офіцирів".

ВІЙСКА ГЕН. ГАЛЬВІЦА ЗБЛИЖАЮТЬ СЯ ДО БЕЛОСТОКА. — 4.700 ПОЛОНЕНИХ І 9 МАШ. КРІСІВ.

БЕРЛІН, 25. серпня. — З німецького ґенерального штабу доносять:

„Вчера війска ґен. Гальвіца перейшли ріку Нарву на шляху Сокали-Белосток і зближають ся до Белостока, проганяючи Москалів, які ще ставляли декуди сильнійший опір. Число полонених Москалів виносить понад 4.700, між ними 18 офіцирів. Наші війска здобули також притім 9 машинових крісів".

МОСКАЛЇ УТІКАЮТЬ З БЕЛОСТОКА.

ПЕТРОГРАД, 26. серпня. — З поля битви надійшли вісти, що російський ґенеральний штаб приказав своїй армії опорожнити Белосток і уступити на догіднїйші становища — дальше на схід. В місті остала ся ще лише задна сторона.

Звість ся, що приказ ґенерального штабу був зовсїм зміненим, бо совсїм війска стояли у міцнім всего кількох кільометрів від Белостока і російська армія має перед одержанням приказу утїка з Белостока.

Белосток належить до російських кріпостий другого ряду. Його значінє полягає передвісїм у тім, що тут перетинають ся два головні шляхи: Варшава-Петроград і Брестъ лит.-Граєво.

Белосток числить около 100.000 мешканців і належить до найбільше промислових міст в Росії. Велику часть фабричних уладжень і машин Москалї перевезли до міст в глиб Росії. Про опорожненє Белостока з цивільного населеня і про вивоженє машин і воєнних матеріялів доносили телеґрами з Петрограду вже після упадку Варшави.

НІМЕЦЬКІ ВІЙСКА ВЖЕ ПІД БРАМАМИ БЕЛОСТОКА.

БЕРЛІН, 26. серпня. — Передна сторожа німецької армії находить ся вже під брамами Белостока. Занятя міста нашими війсками можна надіяти ся кождої хвилї.

Урядове донесенє звучить:

„Наші війска находять ся безпосередно коло Белостока. Головна російська армія опорожнила правдоподібно місто, бо наші війска не стрічають сильнїйшого опору. Занятє міста нашими війсками наступить протягом кількох годин".

АРМІЯ ГЕН. АЙХГОРНА ІДЕ НА ВИЛЬНУ. — 1.850 ПОЛОНЕНИХ.

БЕРЛІН, 25. серпня. — Німецький ґенеральний штаб доносить:

„Армія ґен. Айхгорна посуваєть ся дальше в напрямі Вильни. Вчера Москалї пробували ставити опір, але безуспішно. В послїдній битві стратили вони 1.850 в полонених і кільканайцять машинових крісів".

НІМЕЦЬКА АРМІЯ В НАПРЯМІ ДИНИ. 750 ПОЛОНЕНИХ.

БЕРЛІН, 25. серпня. — Урядовий звіт подає отсї вісти про воєнні операції на півночи:

„Німецькі війска взяли приступом російські становища коло Біржів і посувають ся в напрямі міста Якобсштадт над Диною (в половині дороги між Ригою а Динабургом). Притім полонено 750 Москалїв".

Довшу перерву у воєнних операціях на півночи в Курляндії спричинили, як се доносять телеґрами з обох жерел, великі дощі, які унеможливили всякі операції. Російська телеґрама, подаючи про послїдні битви з Курляндії, подає, що боротьба відбуває ся дальше зі „змінним щастям".

МОСКАЛЇ ГОТОВЛЯТЬ НОВУ ОБОРОННУ ЛІНІЮ НА СХІД ВІД ВИЛЬНИ.

ЛОНДОН, 26. серпня. — З Петрограду доносять, що російський ґенеральний штаб має в плянї опорожнити небаром области над Німеном і Вілією та уступити на схід від Вильни на ново приготовлену оборонну лінію.

Отся нова лінія буде тягнути ся від Риги здовж ріки Дини до Динабурга, опісля буде іти дальше на полудне аж до Баранович, а відтак здовж зелїзничого шляху через Пінські болота і Ровно до границї Галичини.

З військових кругів надійшли вісти, що російська армія коло Гродна одержала приказ так довго здержувати наступ німецьких війск і тримати у своїх руках кріпость Гродно, доки головна армія не переведе цїлковитого відвороту і не займе становищ на новій оборонній лінії.

Перша оборонна лінія була так звана „польська" здовж Висли і Нарви з кріпостями Варшавою, Ново-Георгієвском, Іванґородом і поменьшими кріпостями над Нарвою.

Друга оборонна лінія була так звана „литовська": здовж Буга і Німену з кріпостями Брестем лит., Гродном і Ковном.

Теперішна, третя боєва лінія Москалів так звана „білоруська". Отся лінія не є вже скріплена жадними кріпостями і тому можна сумнївати ся, чи Москалям удасть ся хоч короткий час на ній удержати ся.

В РОСІЇ:

В ПЕТРОГРАДІ ГОВОРЯТЬ ВЖЕ ПРО УТВОРЕНЄ КАБІНЕТУ НАРОДНОЇ ОБОРОНИ.

ПЕТРОГРАД, 26. серпня. — **В політичних кругах ходить чутка, що правительство робить стараня в справі утвореня нового кабінету так званого „народної оборони". Членами кабінету мали би бути представителї всїх партій в Росії. В тій справі був теперішний президент державної думи Михайло В. Родзянка, на послуханю у царя.**

Між кандидатами на президента кабінету народної оборони згадують Родзянка, а також його попередника Хомякова.

Подібні кабінети народної оборони утворено у Франції і Анґлії, коли поодинокі політичні партії почали неправильно відносити ся до правительства. Чи Росії богато поможе кабінет хочби народної оборони, про се можна дуже сумнївати ся.

МОСКАЛЇ СТРІЛЯЮТЬ ЯПОНСЬКИМИ ГАРМАТАМИ.

БЕРЛІН, 26. серпня. — **З великої добичі воєнної в гарматах показало ся, що Москалї уживали в послїдних часах значне число гармат, які були в уживаню японської армії.**

Вісти з Токіо (столиці Японії) доносять, що російське правительство звернуло ся до Японії з просьбою о прислане йому війска, а передвісїм канонірів. Москалї приписують свої послїдні неудачі головно бранови гармат і відповідної їх обслуги.

СТАНОВИЩЕ НЕВТРАЛЬНИХ ДЕРЖАВ.

БОЛГАРІЯ І ГРЕЦІЯ ОСТАЮТЬ НА ДАЛЬШЕ НЕВТРАЛЬНИМИ.

ВАШИНТОН, 26. серпня. — **Від посольств з Балкану надійшли вісти, що між Туреччиною і Болгарією прийшло до порозуміня. Болгарія рішила ся позістати надальше невтральною.**

Також і з Атен доносять, що Греція під теперішну пору не має наміру зміняти напрям своєї політики.

РОДИМЦІ! ЗБИРАЙТЕ ЖЕРТВИ НА ФОНД ВИЗВОЛЕНЯ УКРАЇНИ.

НОВА ПОСИЛКА З ФОНДУ ВИЗВОЛЕНЯ УКРАЇНИ.

Нині вислала **Українська Народна Рада в Америці**, з осідком в Джерзи Сіти, Н. Дж., вже четверту рату з Фонду визволеня України на поміч нашим братям у старім краю на руки віцепрезидента австрійського парляменту **п. Юліяна Романчука**, яко голови Українського Запомогового Комітету у Відни.

Як звісно вже нашим Читачам з попередних оголошень, доси вислано було до старого краю з Фонду визволеня України три рази по $1.500.00, разом $4.500.00. Четверта сума трохи висша від попередних, а зроблено се з уваги на заокруглене суми в коронах. Як звісно, з уваги на низший курс корон за $1.500.00 чисдено оба останні рази більше ніж по 9.000 корон. Тепер додано 75 долярів так, що разом вислано 1.575.00 долярів, за які у Відни одержить Український Запомоговий Комітет кругло **10.000 корон.**

З отсею сумою одержить Укр. Зап. Комітет у Відни з нашого Фонду визволеня України загалом $6.075.00, а коли дочислити суму 12.500.00, вислану на руки п. Юліяна Романчука для окремого запомогового комітету під його проводом яко предсідателя, то заходом У. Н. Ради, згладно У. Н. Союза, з котрим У. Н. Рада стоїть в тісній звязи, вислано вже до Відня суму **$18.575.00**, яка в коронах виносить понад **110.000 (сто десять тисяч).**

Є се вже значна поміч, але як наша У. Н. Рада так і весь загал Українців в Америці безперечно розуміє гаразд, що се рішучо замала поміч, коли взяти на увагу ті величезні потреби наших братів у Галичині і на Буковині в теперішну пору і в недалекій будучности.

Тому і У. Н. Рада і весь загал Українців **у Злучених Державах і в Канаді** мусить безвинно дбати о побільшуванє Фонду визволеня України. У. Н. Рада докладає всяких заходів та придумує всякі способи, щоби помогти сьому благородному ділу, а помочи в тім жадає від загалу наших поселенців на земли Вашінґтона і в Канаді.

Знаємо ми добре, що тепер і в Америці прикрий час, особливо через безробіте, яке немало дасть ся в знате. Але анї Злучених Держав анї Канади нема що навіть порівнувати з Галичиною, зруйнованою війною. Там люди, наші брати, дійсно без даху і хліба. Жебраки. І ті жебраки витягають руку по жебраний хліб до нас, до своїх братів і сестер. **Се не сором їм просити у своїх, але сором був би нам, як би ми відмовили їм тої незначної помочи.**

Давали ми доси, даваймо і ще раз, і два рази і більше, бо **памятаймо, що війна все ще триває і наші брати в нашім краю все ще без настанну поносять тяжкі жертви крови і майна!**

Памятаймо, що там, де Москаля вже нема, панує нужда і голод, бо Москаль все забрав, а ще гірше буде з красними східно-галицькими повітами (від Буга до Збруча), бо там — як знаємо з листів, — **Москаль все забирає без пощади і вивозить до Росії.** Отже коли в короткім часї Москалї відтам уступлять, то лишать **пустиню.** Тож приспішім тепер складки, скидаймо цент до цента, доляр до доляра, нехай вони в короткім часї замандрують **в Бучаччину, Зборівщину, Тернопільщину, Збаращину, Теребовельщину, Гусятинщину — на хліб для обрабованих Москалями безпомічних селян.** Як нелюди забирали Москалї дітям хліб з хати. Їм байдуже, чи вони вимруть з голоду. Але їх братям зза моря не байдуже!

ЗДОБУТЄ БРЕСТЯ ЛИТОВСЬКОГО.

В ночи із середи на четвер (з 25-ого на 26-ого с. м.) австрійсько-угорські війска здобули російську твердиню Бресть Литовський.

Здобутє твердинї і міста Брестя Литовського має дуже велике значінє.

Доси з усїх успіхів австрійсько-німецької армії в походї проти російських війск на землях дотеперішної російської держави найбільшим успіхом було здобутє Варшави, укріпленої столиці Польщі. А нині — як кажуть військові знавці — є здобутє Брестя Литовського, яке, кажуть, є ще більшим успіхом ніж здобутє Варшави.

Безперечно, що можуть найти ся й инші військові знавці, котрі скажуть противну гадку. Одначе тут не ходить о доказуванє, котрий саме з тих двох успіхів більший: здобутє Варшави чи Брестя Литовського. Доволї, що оба успіхи обіч себе стоять яко найбільші у дотеперішній европейській війнї на сході, а так сьміло можемо й здобутє Брестя Литовського назвати дуже великим успіхом.

Чому-ж се такий великий успіх?

Бресть Литовський — се була велика кріпость, на яку складало ся 12 фортів по обох сторонах ріки Буга. Кріпость побудована ще 1831-ого року, але її безвинно відновлювано і в останних роках побудовано 6 фортів після цілком новочасних вимог так, що Бресть Литовський зачислювано до найсильнїйших кріпостий в Европі. Крім того твердиня дуже недоступна, бо з трох сторін окружають її багна. Дальше, — важна річ, що Бресть Литовський є осередком 5-ти зелїзничих шляхів. Але найважнїйше є те, що Бресть Литовський був наче **ключем до пінських болот** (які тягнуть ся областю ріки Припети на яких 200 американських миль довжини аж до уста Припети до Дніпра). Ті пінські болота, які займають не лише великий простір в довжину, але також чималий і в ширину, — се „камень претковеня" Москалїв (треба раз і болота назвати каменем!).

І власне для оборони тих болот будували Москалї кріпость Бресть Литовський. Не о „нетикальність" тих болот їм ходило, бо Москалї знають, що нїхто на них не злакомить ся, але о те, що, посуваючи ся на схід, — **треба ті болота оминати.**

В чім же тут таке нещастє?

Нещастє є велике і то для Москалїв, бо вони, посуваючи ся на схід та оминаючи болота, мусять **розділити свою армію на дві части:** північну і полудневу, які щораз дальше на схід будуть чимраз більше від себе віддалювати ся і в короткім часї північна часть може остати ся окремо на білоруско-литовско-московських землях, а полуднева на українських. І тоді обі части російської армії мусїли би вести війну майже самостійно.

Для Москалїв такий розділ є вельми некорисний з кількох причин. Через затрату єдности армії Москалї не зможуть рівноважити боєвої лінії. Через перерву зелїзниць і шляхів не зможуть довозити в пору і розділяти як слїд нових війск, а також амуніції і поживи, а вкінци утруднить ся значно відложенє ранених і сама утеча.

Взагалї для уступаючої армії добра як найдовша боєва лінія, аби було куди втікати. Колиж тепер лінія скоротить ся, то утруднить російській армії утечу, а тимсамим **улекшить ся противникам погоню.**

Розумість ся, що все те, що є утрудненєм для Москалїв, є рівночасно улекшенєм для їх противників. Один лише розділ армій не був би конче добрий, але тут він має мале значінє з уваги, що се-ж є дві держави, Австрія і Німеччина, а до того обі мають подостатком зелїзниць так, що все можуть мати в пору всякі достави і на півночи і на полудни.

З уваги на те все можна нині сказати, що Німеччина й Австро-Угорщина по здобутю Брестя Литовського стоять дуже добре й обі на дуже добрій дорозї, дальше на схід — **на північ на Петроград і на полудне на Київ.**

І тому розвиток подій в найблизшій будучности для всїх буде цікавий, а особливо для нас Українців.

Який він буде? Про те, що буде, нїхто нині нїчого певного не може сказати. Можна лише здогадувати ся на основі теперішного стану. Безперечно, що нині австрійсько-німецька сторона дуже добре стоїть і має найлїпші вигляди. Одначе нїхто під сонцем не може сказати, що в так мусить бути і буде аж до самого кінця війни, бо на сьвітї нема нїчого неможливого. Все можливе. І те і се.

Ми тільки можемо висказати своє щире бажанє, щоби так дальше ішла австрійсько-німецька армія побідно як доси, поки не зломить теперішної Росії, вікової гнобителькі нашого народа та, щоби побіда обох середноевропейських держав з розгром Росії — **принесли волю Україні!**

* * *

В дотеперішній війні австрійсько-німецькі війска заняли на наших землях в російській державі два більші міста: **Холм і Бресть Литовський.** Оба ті міста лежать в північно-західних наших землях. Холм мав заложити король Данило. Належало се місто до Галича до 1377-ого року, коли то дістало ся воно під Польщу. Тепер в Холмі є понад 25.000 мешканців.

Про Бресть Литовський вперве згадуєть ся в 11-им столїтю. В 1241-им році знищили його Монголи. Відбудовано його опісля аж в 1379-ім році. Потім знова знищили його Татари при кінци 15-ого столїтя. За польського короля Жиґмонта III. відбували ся в Бресту Литовськім сойми. Знову в роках 1594-ім і 1596-ім були там синоди руських епископів в справі злуки трецької церкви з католицькою. В 1596-ім році собор руських епископів затвердив условя унії, подані і приняті в Римі, а потім також затверджені польським королем. В тих услівях, звісних під назвою „унія берестейська", одною з важних точок була заборона перетягання унїятів (греко-католиків) на римсько-католицький обряд, яку вправдї потвердив папа римський і польський король, але на яку не зважали польські „королики" (шляхта) і польські ксьондзи.

В 1675-ім і 1706-ім році здобули були Бресть Литовський від Польщі Шведи. В 1794-им році побив під Берестем Литовським російський полководець Суваров польського ґенерала Сераковського, а вже в 1795-им році (третий розбір Польщі) влучено його до Росії.

Тепер Бресть Литовський має около 60.000 мешканців. Більша половина населеня міста — се жиди, а решта: Українцї, Поляки, Москалї і Вірмени. (Меньше-більше щодо числа населеня і щодо його розкладу після народностий малощо Бресть Литовський ріжнить ся від нашого галицького Перемишля). Населенє займасть ся переважно торговлею збіжем, деревом, кіньми, шкірою і тютюном. Перед війною мало місто торговельну звязь зі Східними Прусами, а тепер був застій. Торговля може знова розвинеть ся трохи тепер, по здобутю кріпости і занятю міста австрійськими війсками.

„Діло" і „Свобода" вже у Львові.

З початком сього місяця (серпня) перенесли ся з Відня до Львова українські часописи „Діло" і „Свобода", котрі від десятків лїт виходили в нашій галицькій столици, а на час московського наїзду мусїли перенести ся на чужину, до Відня.

„Діло" виходило у Відни понад 10 місяців. 1-ше число віденського „Діла" появило ся було дня 19-ого вересня 1914. р., а останнє дня 31-ого липня с. р. „Свобода" зачала була виходити у Відни пізнїйше, а перестала виходити разом з „Ділом".

Тепер вже обі виходять у Львові. „Діло" знова яко дневник, а „Свобода" яко тижневник. Знова друкують ся у своїй друкарни, в каменици „Просьвіти", ринок, ч. 10.

У Відни на вигнаню обі ті часописи перебули тяжкий час, не лише з уваги на воєнну пору, але й на те, що друковано їх в чужих друкарнях, де навіть не було українських складачів. Особливо відбило ся вигнанє на „Ділї", яке видавці мусїли були змінити у Відни з дневника на тижневник, в якім годі було подавати біжучі воєнні вісти, бо вистало місця ледви на політичні огляди та найважнїйші відомости з житя Українців на вигнаню і під московською неволею.

А до того й і так ще „Діло" не мало потрібної свободи рухів. І так чидаємо в останнім його віденськім виданю:

„Оставала нам тільки область нашої полїтики і нашого житя; **яку ми мали свободу руху в сїй области, про се пророчисто говорять білі шпальти нашої часописи** (сконфіскованї).

При повороті до рідної столиці желаємо нашим старокраєвим часописам, котрі все стояли і стоять бодро і сьміло на сторожі прав української нації, — як найкрасших успіхів у їх великій місії.

ЯК ПОВОДИЛО СЯ УКРАЇНСЬКЕ НАСЕЛЕНЄ ТОВМАЧЧИНИ В ЧАСЇ МОСКОВСЬКОГО НАЇЗДУ.

(З віденського „Діла").

Українське населенє не тратило весь час надії і вірило твердо в побіду Австрії й Німеччини, а було ворожо настроєне проти російської армії. На кождім кроці відносило ся неприхильно до російських заряджень, а в многих випадках ставило по геройськи опір. Нїякої помочи не дати ворогови, навіть не продати йому нїчого, се загальна оцінка поведеня українського населеня супроти наїздника. Найбільше силували мущин до роботи при шанцях. Всї без виїмки, мимо доброї платнї як на зимову пору (80 копійок, а навіть 1 рубля денно), не хотїли іти до роботи. Силували дуже, били і катували до пів смерти, але се не помагало. **Ховали ся по пивницях, по лїсах і дебрах цїлими тижнями, щоби лише не йти на роботу до шанців. Коли навіть зловили кільканайцять і вели під сторожею до шанців, то зловлені утїкали.** Наїзники впали на думку ловити людий в недїлю. Кого зловили, брали до копаня шанців. Посїпаки ходили по домах, ревідували шафи й инші скритки, де укривали ся мущини. **Часто ховали хлопців в коминах.**

При стяганю податків поводила ся людність таксамо. Начальник громади **в Хотимирі** не стягав податків, хоч начальство загрозило йому вивезенєм на Сибір. **Він сам розвів аґітацію, щоби люди не платили податків. В Грушці** екзекутори стягали три рази податок, **а начальство громадське аґітувало в громадї, щоби люди не платили податку.** В громадї **Долинї** аґітував **Михайло Бринський** між людьми, щоби не платили російському урядови податків, бо се австрійські податки. За се прискаржив його ц. к. австрійський (!) екзекутор (вшехполяк) перед російським начальством. Його за се арештували і посадили в тюрму, а опісля вивезли до Росії. **По дорозї він втїк, а австрійські війска взяли його зі собою.** Коли начальник громади в **Надорожній** зазнав потвердженя, кілько стягнено податків з громади, заявив ц. к. австрійський екзекутор (Поляк): За таке жаданє чекає вас Сибір; то не Австрія; минули часи, коли таке ви могли жадати...

В **Олеши** вів весь час протиросійську аґітацію **Іван Кузьма**, син Дмитра (Байдяк). Він говорив в очи російським офіцирам: **„Від повітра, голоду, огню і російського панованя хорони нас, Господи".** Аґітував проти плаченя податків, проти роботи при шанцях, проти всякої роботи і помочи російським війскам. За се арештовано його, але він викупив ся за 40 рублїв. За подібну аґітацію арештовано Михайла Пону, начальника громади в **Хотимирі**, але він викупив ся також за 5 рублїв. Всї національно сьвідомі війти, а не старостинські попихачі, не хотїли усувати цїсарського портрету з громадських канцелярій, бо все згідно заявляли, що вони належать до Австрії. За се мстили ся немилосердно над українськими селами російські війска і адміністрація. **Понищено і стерто з лиця землї всї читальнї, всї спілкові крамниці і взагалї все, що мало на собі слїди української орґанізації. Зате польські орґанїзації в Товмачи пощаджено, не замкнено нї товариства „Сокол", нї прочих товариств. В українській читальни держано коні і знищено її, а прочі українські товариства замкнено.**

Богато геройських дїл доконувала українська людність. Ось кілька примірів:

В Гориглядах переховував Федь Василишин і тов. дванайцять гонведів з 24. полку з оберляйтнантом через шість і пів місяців. Ціле село знало про се, а навіть много инших сїл, а мимо того нїхто не зрадив перед російськими жандармами і патрулями. З нараженєм житя годували і переховували їх селяни, а коли в лютім заняли наші війска Товмаччину по Днїстер, то переправили їх на лодках з північного берега на полудневий і віддали їх цїло нашому війску.

В Грушці переховували 7 тижнїв в обороні, на самій військовій російській боєвій лінії Василя Михайлєнка, що втїк з російської неволї; а як прийшло австрійське війско, то він віддав йому великі прислуги. Нагороджений, повнить тепер службу в жандармерії в Коломиї.

В Палагичах переховували люди польського леґіоніста Станислава Н. від 4. марта до половини червня на російській боєвій лінії.

Наші селяни переривали часто **російські телефони. В Петрилові** перервано на 3 кільометри телефонічну лінію одним селянин в очах російської сторожі. В **Колинцях** коло українського Народного Дому перервано 3 рази російський телефон. **В Грушці Михайло Ровенко** зібрав **по першім увільненю 37 добровольців, але не міг був їх довезти, бо Москалї знов заняли Грушку.**

В Стриганцях потрафив начальник **громади Василь Бельбас з людьми угасити міст, що Москалї підпалили при відвороті, хоч російська патруля сторожила, щоби міст спалив ся.** Щоби російську патрулю викурити, ужили люди такого ступу. Крикнули: „Люди, уступіть ся, зараз буде стрілянина, бо австрійська патруля йде!" Російська патруля втїкла, а люди міст вгасили.

За патріотичне поведенє отримав начальник громади **в Хотимирі Михайло Пона**, котрого — мимоходом складаючи — не хотїли польські власти затвердити через 3 роки, похвалу від команданта гузарів і полковника 5 полку піхоти.

Хоч Москалї дуже вирабували наші села, то проте начальник громади в **Колинцях Іван Яцюк** зложив до кількох годин в етановій команді в Товмачи 150 хлїбів від своєї громади для нашого війска, а прочі громади робили тесамо.

За український патріотизм та австрійську льояльність арештували Москалї **о. Евстахія Теслю з Королївки** під закидом порозуміня з Австрійцями. **В. Шуляра**, учителя з **Братишева**, о. **Одорога з Живачева, о. Гавдуника** з **Грушки** (за се, що знайшли лист, приготований до висилки, в котрім Одорог писав до Гавдуника, що Москалїв тут богато, але „не бійте ся, вони падуть як солома"). **Августина Домбровського**, учителя в Вороні, поставили під воєнний суд в Станиславові за державну зраду і порозуміне з Австрійцями. Хоч його й звільнили, то замкнули в тюрму і держали кілька місяців аж до приходу Австрійців. Одного ученика з Ворони засудили на 3 місяці, **а війта з Ворони Михайла Волошина вивезли на Сибір.**

Се лише найзагальнїйший образ, як поводила ся українська людність в Товмаччинї.

Як поводили ся поодинокі старостинські довірені війти і дорожники, про се не слїд писати тепер.

Operatic Drama Shows Music and Poetry of Little-Known Ruthenians.

By Charles B. Cameron.

(From The Detroit Journal, August 4 and 6 1915)

The vistas of Ruthenian peasant life given in the drama presented in Turner hall Sunday evening by the Ukrainian National Council, of which the Rev. Myron Sterniuk is president, the native music of the "Little Russians," the rich costumes of native linen and cottage embroidery, the ancient customs and games—all these gave any visitor an insight into a remote people which travelers might journey many miles to acquire.

The Ruthenians of Detroit are not well known to Detroiters of other nationalities. The name is not even well known, for the name of their Russian cousins, the Cossacks, is more famous among us. Yet the Ruthenians have brought something to Detroit.

They come here bringing a skill in music and drama, singing the songs from which all the great Russian music has grown, dancing the dances which the Russians also have spread abroad. A people full of poetry and proud of a memorable history, yet a generation of young people rejoicing in American citizenship and its opportunities. This is what made fascinating the picture of old Ukraina, presented in Detroit by Detroit Ukrainians.

This entertainment was what we would call in English a ballad opera. The story is by Staritzki, "The Eve of St. John Baptist's Day." The music of the many love songs and incidental songs is by Lysenko. Monticelli's orchestra, with Mr. Monticelli associated for the evening with Eugen Korolishin, rendered affectively the rich and abundant music.

The music was that "Ruthenian classic" of which the people are very proud. The Russians try to claim all the glory of the Ruthenian people by saying, "There is no Ruthenian language or music—these people and their arts are Russian."

But the Ruthenians maintain their Ukrainian individuality. The people are full of song—there are 2,000 popular pieces by one great poet alone—and every child in every family is taught to sing. The music of Lysenko in this ballad-opera never rises to great heights of joy. There is always some melancholy and wistfulness lingering in it. The method of singing, too, is different from the Italian bel canto—it is more subdued, and when there is action it is rhythmic.

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Established 1893.
JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.
ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act Of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:
In United States:
$2.00 per year
$1.00 per 6 months
$.75 per 3 months
In Jersey City, Canada and other foreign Countries:
$3.00 per year
$1.50 per 6 months
$1.00 per 3 months
Single copy 3 cents.

ПЕРЕДПЛАТА:
В ЗЛучених Державах:
на рік $2.00
на пів року $1.00
на 3 місяці 0.75
В місті Jersey City, до Канади і других країн:
на рік $3.00
на пів року $1.50
на 3 місяці $1.00
Поодиноке число 3 центи.

За кожну зміну адреси платить ся 5 центів.
Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Всї мані-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Свобода".
При висилаю чмовлення надьмить долучити мані-ордер або чек.
Число телефону 498 Jersey City.
AMERICAN ASSOCIATION OF NEWSPAPERS AND PERIODICALS
За всї оголошення поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає. — Рукописний не звертає ся.

So the ballad-opera sung Sunday night was sung by a musical company to a musical audience.

The company displayed a number of good voices, accustomed for years to sing the native airs. The company also showed what travelers have remarked in many European countries, a natural dramatic talent, with power of passion and vivacity and suspense.

BEAUTIFUL WIDOW FEATURE.

The story unfolded in five acts with many songs is that of a beautiful young widow who owns a farm—the part is dramatically played by Miss Mary Korolishin—and is loved by one Vasili, played by Vasili Cymbalisty.

Then comes another beutiful girl, who is portrayed by Miss Stefania Korolishin, and Vasili's heart turns to her. The widow finds the village fool, Levko, and leads him with nuts to spy on Vasili and his maiden sweetheart. She also enlists on her side the parents of the maiden, and in addition another woman comes to warn the child against Vasili. Those who imagine that love is a fire only with southern peoples should see the force with which the girl's affection overcomes all these obstacles. Vasili, more and more captivated, rejects the lovely widow even when she makes love to him, avows his affection for the girl, and love seems triumphant when the young widow goes mad and stabs her rival and herself.

And this headstrong story is told amid rural scenes of fun and labor. Right alongside this stormy current runs a calmer love story of two young people, portrayed by Dmitr Atamanec and Miss Stefanska. Like lovers of other lands, these Ruthenian sweethearts love the moon, and the moonlight song of Mr. Atamanec and Miss Stefanska won all hearts.

And in the course of the action a score of little incidents portray the happy rural life of poets' dream. You see the girls making hay and the mowers marching home from their work with singing. The older people in the audience once again saw the mowers going to the hay-field early in the evening, to sleep there that they might start work before dawn.

They saw the fire kindled at St. John's eve, and the lads trying to leap over the fire. They saw the card games of the old land—"Nosa," for instance, in which the loser must be beaten on the nose.

SWING OF FLOWERS.

And the young widow's garden is beautified and sentimentalized with a hojdenka, a two-seated rope swing, with flowers on the rope, made for confiding girls or lovers. And in the course of St. John's festival the girls formed a ring with the loving Vasili outside and his maiden sweetheart within, and he tried to break through as the ring wheeled round him—this game the swains call "ptaszok."

But perhaps the moment of greatest enthusiasm came when the fire of St. John was supposed to be kindled. In their circles stood the girls and the women—the girls wearing their hair with two long braids, their heads bound or diademed with beaded fillets.

They wore bodices of linen, woven in the Ukraine, richly embroidered in collar and front and along the flowing sleeves by the matchless needlework of the Ruthenian women—the bodice is full-sleeved, the skirt may be of any color with a band of tinsel braid. They all wear aprons, but such aprons! Of that same thick linen, barred and starred with many colored embroidery, and some edged with the heavy kronka, hand-made lace three inches wide.

Over the white bodice and the apron is thrown a velvet coat called zupan, which resembles what the girls call a "jumper," if you can picture a jumper that reaches half way to the knees. This zupan is of rich velvet, caught in front with a single clasp, richly embroidered with flowers of silk, and the effect hightens the slenderness and trigness of the lithe girlish figures.

Two vital questions remain to be answered for feminine curiosity—the waist line of the Ukrainian costume is the natural waist, and the bodice at the top has a high-neck affect, and at the throat are row after row of beads, preferably coral. There is one difference between the costume of girls and married women—the girls wear fillets and the matrons shawls.

The costume of the peasantry thus displayed is so rich that one wonders what the princes wear. They tell stories, the Ruthenians, of peasant girls working many, many years to obtain materials for a real holiday costume, especially the beads.

Only less rich were the costumes of the men. They wore linen shirt-waists, which have been worn for ages by their kindred, and these were embroidered. They wear also the full and colorful Turkish trousers and the high boots, the gray astrachan caps with colored tassels.

In the brightness of St. John's eve, with the fire on the heath, with health and strength and youth moving, these men in their many-colored costumes suddenly struck into the Cossack dance, a difficult bending and sitting and leaping dance, wild and dashing, and the orchestra rippled out a music that carried the movement.

Then the silent audience broke into stormy applause and cheers, for the national dance means all that a national air or flag can mean. In a moment the movement of the Cossack dance had changed to the intertwining circles of the kolomyjka, the dance of girls and men, but the recurrence of the Cossack movement brought more and more applause.

The spell of the old land, with its zest and merriment, came upon all in that rich and colorful scene of true folk-dancing. It intervened between the quarrels of lovers and the tragedy that impended in the last quarrel between the widow and the maiden.

The two charming Korolishin sisters, Mary and Stefania, played with grace and fire the parts of the widow and the maiden. Dmitr Atamanec and Miss Stefanska and M. Witowicz, who played the part of Levko, won much applause. The other actors, who aided in this drama to raise money for the sufferers in Galicia, included John and Mary Atamanec, William and Lukaria Pacholod, Nicholas and Mary Tarnowsky, Stanley Hnatyk, William Rybounyk, Andrew Holoyad, Alex. Sarvan, Nicholas Teraszenko, Sofia Boczan, Kate Kuziw.

Замітка: Дня 1. с. м. відограли наші родимці в Дітройт, Міш., заходами місцевої „Української Народної Ради" драму Старицького (музика Лисенка) „Ніч під Івана Купайла". Мусїло се представлене випасти незвичайно гарно, коли ним так одушевили ся присутні на нїм Американцї. Короткий звіт з сього представленя появив ся у понедїлковім числї (з 2. серпня 1915) місцевого анґлійського дневника „The Detroit Journal". Написав сей звіт п. Чарлс Д. Камерон і затитулував його „Ruthenians, in Striking Garb, Give Opera to Aid Homeland War Sufferers". У тім звіті говорить ся між иншим про 40 мілїонів Українцїв, з яких величезна більшість живе в Росиї, а відтак про „Загальну Українську Раду" в Лондонї та про „Українську Народну Раду" в Джерси Сїти. Є там також згадка про Українських Січових Стрільцїв, про розвиток нашого народа в межах Австриї і про гнет Українцїв Москалями. На кінци зазначено, що „Українська Народна Рада" в Дітройт призначила дохід з сеї вистави на голодуючих в старім краю родимцїв і що гроші на сю цїль мають ся відіслати до Джерси Сїти.

Далеко довший і дуже гарний звіт з того самого представленя помістив п. Камерон у згаданім висше дневнику з дня 4., а відтак 9 серпня. Сей власне звіт ми перепечатали тут в повній основі. Побіч того поміщено в тій часописи також фотоґрафію двох панночок, рідних сестер (в хороших народних українських строях), які мали головні ролї у відограній штуцї. Під фотоґрафією находить ся отсї слова: "Mary and Stefania Korolishin. These Detroit Ruthenian girls sang the chief female parts in the Ruthenian ballad opera "St. John's Eve", presented at Turner hall Sunday evening by the Ukrainian National Council. The Korolishin sisters belong to a family in which every member sings. Their grandfather, now 95 years old, still sings with unfailing voice, and is regarded as the best tenor of any age in his community".

Ціла стаття Американця п. Камерона є від початку до кінця дуже інтересна і варто її прочитати. Пан Камерон зробив нашому народови велику прислугу і тому ми йому на сім місци сердечно дякуємо. Окрема подяка належить ся Хв. Редакції „The Detroit Journal" за поміщене сеї гарної статї. Та найбільше признанє належить ся таки „Українській Народній Радї" в Дітройт і всїм тим членам та членицям місцевого аматорського кружка, котрі так чудово відограли нашу народну штуку і до такої степени заінтересували нею місцевих Американцїв. Коби таке можна зробити в кождій нашій громадї — ей, то то би було гарно!

Редакція „Свободи".

НОВИНКИ.

50-ЛІТНІ УРОДИНИ МИТР. ШЕПТИЦЬКОГО.

Академія для пошанованя 50-лїтних уродин митрополита ґр. Андрія Шептицького відбула ся 29. липня у сали старого ратуша у Відни. Отворив академію привітом о. Лициняк іменем недужого предсїдателя комітету, о. Гузара. Головну сьвяточну промову виголосив віцепрезидент Ю. Романчук. Промовляли потім: радн. Каранович, далї заступник селянства і репрезентантка жіночтва п. Цїпановська. Богдан Лепкий виголосив написаний в честь Солнїзанта вірш, яким викликав могуче враженє серед присутних. Хор під управою о. Туркевича перепліта промови співами. Серед співу національних гимнів розійшла ся численно зібрана українська публика, виносячи найкрасші враженя з академії і навіяни пієтизмом для далекого Солнїзанта.

ПАПА РИМСЬКИЙ В ОБОРОНІ МИТР. ШЕПТИЦЬКОГО.

Віденське „Діло" одержало з кругів українського духовенства певну відомість, що папа римський Венедикт XV. робив заходи у російського правительства в справі освободженя з неволї митрополита ґрафа Андрія Шептицького, причім протестував також проти переслїдуваня грецько-католицької церкви в Галичинї, одначе всї ті заходи були безуспішні.

СТЕПАНІВНА В НЕВОЛИ.

Олена Степанівна дістала ся під Болеховом до російської неволї і з полоненими була перевезена до Києва, а опісля до Самари. Воєнний кореспондент московської ґазети „Русского Слова" Сергій Мамонтов в одній дописи осьтак згадує про Степанівну: „Найбільшу сензацію викликала панночка-офіцир в австрійськім мундурі. Кажучи точнїйше, властиво не офіцир, а „кадет-аспірант", себто в роді прапорщика, що здав офіцирський іспит і що має право авансу. Чисто славянське миловидне личко, зовсїм дїточі риси, гарна жіноча фіґурка, бистра малоросійська бесїда. Вона Українка, 20 лїт, студентка унїверситету у Львові, переконана сторонниця самостійности української нації. На війну проти „Москалїв" пішла з переконаня і не крила перед начальством свого полка. Коли котрийсь з наших офіцирів підозрівав в її вступленю до армії любовний підклад, вона сильно почервонїла і почала дуже горячо протестувати. Се викликало добродушний сьміх і серед нас і серед її полонених товаришів".

ПАШПОРТОВИЙ ПРИМУС ДЛЯ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ.

Віденська урядова часопись „Вінер Цайтунґ" оголошує розпорядок цїлого міністерства, яким заводить ся пашпортовий примус для мешканцїв округа висшого краєвого суду у Львові (для східної і середної Галичини). На основі того розпорядку кождий, хто хоче з того округа удати ся до краківського округа або до инших країв, заступлених в державній радї, обовязаний виказати ся виставленим після приписів пашпортом подорожі після розпорядку цїлого міністерства з 15. січня 1915. р. Инші документи подорожі, як леґітимаційні карти, робітничі книжочки, службові книжочки і перепустки, не будуть подорожним вистарчати. В случаях, в котрих вистаранє пашпорта є неможливе, начальник краю в порозумінню з територіяльним командантом може признати инші урядові папери за вистарчаючі документи. Переступленє того розпорядку буде каране.

УТОПИВ СЯ В ДНІПРІ.

В. Д. Коломиєць, 22-лїтний співробітник кацапської ґазети „Прикарпатской Руси", утопив ся дня 25. червня в Києві в Дніпрі. До Києва прибув враз з цїлою редакцією і „галицько-русскими" дїячами, коли побут у Львові став небезпечним задля близкого приходу австрійських військ. Похорон відбув ся, як доносять російські часописи, при участи численних „галицьких русских", що по короткім щастю мусять їсти чорний хлїб еміґрації, членів „руско-народного совєта" з предсїдателем В. Дудикевичем та членів редакції „Пр. Руси", її шефа Ю. Яворського, заступників шефа Бендасюка і Срединського та членів редакції Заводовського, Лужецького і Шевчука. Бесїду виголосив „по малоросійськи" о. Юр. Каровець та в „лїтературній" російській бесїдї В. Шевчук.

ЗВІРСТВО РОСІЙСЬКОГО ПОЛКОВНИКА.

З Радимна доносить одна вірідостойна особа про такий нелюдський вчинок: Як Москалї прийшли другий раз, було в Сколошеві коло Радимна в хатї Матвія Коваля 5 хорих Чехів, австрійських жовнїрів, і 1 небіжчик. Москалї зробили свою раду і на приказ полковника спалили всїх з хатою й обістєм. Двох з них, здоровших, вискочило через вікно втїкати, але сих застрілили на городї. Видїли се сусїди, а запалював сам „командир полка". Хотїли підпалити і ранених в хатї Янди, та якось стримали люди. Коли господар хотїв дати їм їсти молока і бараболь, то „караул" не пустив. Так з „братьми Славянами" Чехами поступили Москалї.

НА СИБІР!

Галицьким москвофілам селянам, що втїкли до Росиї, роздає вже російський уряд землю на Сибіри для поселеня. Видно, вже втратила Росія надію, що Галичина вернеть ся ще в її посїданє.

ПОВІДОМЛЕНЄ.

Отсим повідомляємо всїх інтересованих, що листи і пересилки грошеві відійшли до старого краю в четвер т. є. 26. серпня. Посьвідки на переслані гроші висилать ся рівночасно кождому почтою.

Наблизша почта відійде до старого краю при кінци слїдуючого тижня.

Всї листи, чеки, мані-ордери і т. д. просимо виписувати і посилати на адресу: Information Bureau, 83 Grand St., Jersey City, N. J.

Народна Канцелярія
„Укр. Нар. Рада" в Америцї.

ЖЕРТВИ
НА ФОНД ВИЗВОЛЕНЯ УКРАЇНИ.

Прислали дальше:

484. Кокрен, Онт., Кан. Д. Калївошка жертвував: на Фонд визволеня України $1.00, на полонених Українцїв в Росиї $1.50, для утїкачів з Галичини $1.50. — Разом **$4.00**

485. Джерзи Сїти, Н. Дж. Василь Гізь зібрав на книжочку ч. 40 $2.10, від себе додовав $2.90.—Разом **$5.00**

486. Ембрідж, Па. Дальші жертви на Фонд визволеня України, згадано на вдови і сироти в старім краю, потерпілих в наслїдок теперішної війни: Чистий дохід з балю, устроєного читальнею „Просьвіти" ім. Т. Шевченка, $25.00; Михайло Витичак жертвував $2.00; Стефан Крілъ 50 цент. — Разом **$27.50**

В числї 98. „Свободи" оголошено $234.10, тепер $27.50 — то разом зібрано в нашій місцевости і вислано до „Свободи" через читальню „Просьвіти" ім. Т. Шевченка квоту $261.90. Тут мушу зазначити, що поважну суму вислано від самої громади також через редакцію „Америки". В імени вдів і сиріт складаю всїм жертводавцям сердечну подяку. Маю надію, що в короткім часї ще наші жертви побільшимо до округлої квоти $500.00. Ану, Брати і Сестри, поспішім ся троха і здїлаймо ще тих $238.10. — Григорій Лазар, чл. читальнї „Просьвіти" ім. Т. Шевченка в Ембріджі, Па.

487. Палмертон, Па. Дмитро Кошобинський жертував на Фонд визволеня України $1.00, а на вдови і сироти в старім краю $1.00. — Разом **$2.00**

488. Монтреал, Кве., Кан. З нагоди вінчаня п. Івана Олїйника з панною Текленю Зазуляк дня 25. липня с. р., тутешні Українцї, відчуваючи велику нужду в Галичинї, яка пістала знищена тяжким ворогом, зложили на вдови і сироти отсї жертви: О. Галанюк, М. Мальський і І. Олїйник по $1.00; Й. Штим, П. Поремський, Д. Канюга, Н. Гарант, Т. Олїйник і Йоган Вурш по 50 цент.; Н. Собель, Винницький, І. Ляцький, А. Новак, Вишневський, Я. Коваль, Д. Шистовський, Ю. Ревяк, Н. Лапта, І. Кульмака, М. Шевчук, М. Шкіт, П. Голик, М. Мокринський, С. Щепанський, В. Пилипів, Малавка Лишка, І. Полїщук, П. Галицьо, С. Залюжний, І. Мокринський, Н. Дреняк і І. Лукіян по 25 цент.; ваш М. Собель 10 цент.; Корчак 5 цент. — Разом **$12.15**

Мимо так тяжкого і прикрого часу тут в Канадї, не пожалували жертводавцї може і послїдного гроша, за що складаємо їм на сім місци велику подяку і сердечне спасибіг! А. Галанюк, П. Поремський.

489. Вунсокет, Р. Ай. Іван Чагарин жертував на Фонд визволеня України **$0.50**

490. Кліфтон, Н. Дж. Хвальна Редакціє! Засилаю Вам жертви на Фонд визволеня України, котрі зібрано на хрестинах у пп. М. Бунди і Н. Кожушка. Поіменний спис жертводавців звучить: Михайло Бунда, Петро Кожушко, Гриць Поповяк, Іван Гладиш і Іван Чайчук по $1.00; Марія Борис, Катерина Олешич, Михайло Бутко, Іван Сторонік і Анна Гладиш по 50 цент. — Разом **$7.50**

За щире жертвованє всїм жертводавцям складаєть ся сердечне спасибіг! — Іван Чайчук.

491. Міліз Ракс, Па. Хвальна Редакціє! Посилаю Вам чек на $10.50 на Фонд визволеня України. Сї гроші — то половина чистого доходу з представленя „Блудний син", яке відограли члени тутешної читальнї „Просьвіти" ім. А. Кошиця дня 15. серпня с. р. — Остаю з високим поважанєм. Онуфрій Галевич. **$10.50**

492. Джерзи Сїти, Н. Дж. Хвальна Редакціє! Наше Братство св. Івана Хрестителя (на горах міста) постановило зібрати дещо на ті бідні вдови і сироти в старім краю, котрі тепер принужають з голоду і терплять велику нужду. На одним братскім мітинґу поставив брат Василь Татомир внесенє, щоби вибрати комітет, котрий заняв би ся збиранєм жертв по домах. Цїле Братство ухвалило се внесенє одноголосно. Труд колектованя приняли на себе брати: Василь Татомир, Андрій Рубинович і Василь Матвіас. Збірки по домах принесла разом $33.61; Братство св. Івана Хрестителя жертвувало зі своєї каси $25.00; Василь Гізь зібрав на хрестинах у К. Піддуйчинина $5.25; Михайло Турчинський зібрав на хрестинах у В. Турчинського $3.75. Разом $67.61, а п. Василь Татомир доручив „Свободі" **$67.65**

Поіменний спис жертводавців: Василь Матвіас, Василь Гізь, Андрій Рубінович, Стефан Жуковський, Гриць Шустикевич, Йцко Вусик, А. Карпинський, Левко Войцїховський, Йосиф Жарський, Сильвестер Салїк, Катерина Петришин, Михайло Петришин і Бартко Шустикевич по $1.00; Максим Осташевський, Корнило Іванц, Іван Колїсник, Павло Вусик, Анна Гуменюк, Йцко Осьмізовський, Нікола Рябак, Гриць Шиплїй, Йосиф Василевський, Семко Ґедичуц, Іван Смерчанський, Никола Баранік, Стефан Кіпей, Кирило Піддубчишин, Йосиф Магура, Сидор Хитрина, Стефан Нагаєвський, Іван Лисак, Іван Жарський, Теклї Журавецька, Марфїн Барщот, Іван Решетяко, Василь Турчинський, Михайло Решетило, Іван Напора і Василь Бромісь. Паронович по 50 цент.; Антін Мигович, Никола Пігура, Тудор Панко, Антін Тенюх, Іван Шидацко, Петро Сальдрик, Пилип Пасічник, Семко Гуньович, Іван Дудик, Михайло Натолїй, Сидор Василюк, Семко Сайчук, Михайло Мазур, Петро Крук, Павло Злотний, Андрій Буйт, Іван Потоцкий, Юрко Марків, Йосько Тюрмич, Семко Рушик, Ілїя Назрушцак, Аксентій Гаталя, Гавриило Кот, Василь Пільчук, Василь Сеньковський, Йосиф Ваврушак, Кирило Дзтровський, Семко Гук, Кароль Шурковський, Йосиф Мазуркевич і Франц Давидовський по 25 цент.; Бедокім Баран 15 цент.; Михайло Іваско і Юрко Дудко по 10 цент. — Всїм жертводавцям складаємо сердечну подяку.

За Комітет: Василь Татомир, Андрій Рубинович, Василь Матвіас.

Від Редакції: Члени Братства св. Івана Хрестителя в Джерзи Сїти дали вже не раз і не два доказ, що їхнїм народне добро лежить їм щиро на серци. Не було у нас такого поклику і справді нарешті, на який ті наші чесні брати не відозвали ся і т. Вони на ражні народні потреби жертвують часто більші датки зі своєї братської каси, відтак збирають поміж собою на мітинґах, а врешті колектують, як треба, по домах та при різних народних або родинних сходинах. Нехай їх за се Бог благословить!

Сума оголошена в сїм числї „Свободи" виносить $136.80.
Оголошено в ч. 99. „Свободи" $21.194.25.

ЗАГАЛЬНИЙ СТАН $21.331.05.

ВЕЛИКА ОФЕРТА
Передна часть з пудлок Небо вартує 5 ц.
Цїлий купон вартує 5 ц.
CASH COUPON 10 Sc
NEBO CIGARETTES
Цїлий купон і передна часть пудлока має однакову вартість.
Одні і другі виміняють на цїнні предмети.
(Си оферта кінчить ся 31 грудня, 1915)
P. Lorillard Co. Inc., New York Est. 1760

ЗАОХОТА.

Чого стоїш? — До бою йди,
Король на тебе жде!
Ставай під стяг, а той тебе
До слави поведе!

За твою кров, що принесош
На королів вінтар,
Тебе й рідню твою жде
Дорогоцїнний дар:

Рідні твоїй дамо гроший
І з голоду не вмре!
А хоч ти згинеш, то вона
Ще довго поживе.

Калїкою-ж як вернеш ти,
Дамо гомстеД, рискалъ
За потріотизм, а за біль
Причепимо медаль.

Іван Яр.

ПЕРЕД ПИНСЬКИМИ БОЛОТАМИ.

Микола Миколаєвич (кидаючи медведя): Маєте, ненаситі вовки німецькі вже остатнє медведя — Брестє Литовський! Пустїть мене з моїм раненим медведем спокійно до дому, поза ті кляті болота, ні стоїть тепер на наше нещастє, бо дїлять нашу армію на дві половини! „Серце моє розпадесь на дві половини", — відай уже не вхоронить медвідь України!

ПІД БЕРЕСТЕМ ЛИТОВСЬКИМ.

АВСТРІЦЦ (до русского медведя): Ну, або лізь в гору або я долину! Ми з тобою довго тут не будемо бавити ся!

МЕДВІДЬ: Я вже висше не годен!

АВСТРІЦЦ: А то „проше" на долину!

МЕДВІДЬ: А коли там болота, я там втоплю ся!

АВСТРІЦЦ: Не бій ся, ми тобі вже постелимо дорогу!

ПЕРШИЙ БАЛЬ

устроює Братство св. Димитрия, відділ 167 Р. Н. Союза в Байон, Н. Дж. в день Празника Усп. Пресьв. Богородиці, т. є.

В СУБОТУ, ДНЯ 28. СЕРПНЯ 1915 Р.

в гали Майдаша, під ч. 94 Іст 21. стр. в Байон, Н. Дж.

Тікети для мущин по 25 центів, а для женщин по 15 центів.

Початок о год. 7-ій вечером.

Запрошуємо всіх Українців і Українки з Байону і околиці. Музика первоярядна. Прийдіть, а не пожалуєте. За добору забаву ручить комітет:

М. Шаламій, А. Павлюк, Ю. Воробець.

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

устроює сестрицтво сьв. Ольги

В СУБОТУ, ДНЯ 4-го ВЕРЕСНЯ 1915

в гали Чеської Народної Будови під ч. 321-325 Іст 73-та ул., Ню Йорк.

Початок точно о год. 7.30 вечером.

Вступ від особи 25 цент.

На сей Баль запрашаємо всіх наших чесних Русинів-Українців з Ню Йорку і з околиці. Хто приде на сей Баль, той не пожалує, бо музика буде первоярядна, а гали дуже красна.

За добру услугу ручить

101-103 **Балевий Комітет.**

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

(За оголошеня поміщені в сій рубрицї платить ся по 1 і пів цента за кождо слово за одноразове поміщене а за дальші поміщеня по 1 цент. за слово за кождочасне поміщене. — Оголошень монетчів не приймаєть.)

КОНКУРС.

Парохія гр.-кат. церкви сьв. О. Николая в Троя, Н. Й. попукує артисти-маляра до виконаня престола і іконостаса. Зголошеня слати: Trustees of Gr.-Cath. Church, 340 First Str., Troy, N. Y. 100-102

НА ПРОДАЖ ПЕКАРНЯ І КОНЧУРНЯ в добнім Ню Йорку, між своїми людьми, одинока в сім місті, бизнес виробілений. Діє на 2 фамілії, велика мурована пекарня, з цїлим уряджеєм. Стайня, возівня. Всї ті будинки містять ся на лоті величини 100x100. Близших інформацій уділить: Foreign General Information Bureau, 409 E. 5th St., New York, N. Y. 100-102

Пошукую **АННИ ЛОПАЦЬКОЇ** зі Слободи золотої, пов. Бережани, котра перед роком перебувала в Нварк, Н. Дж. Особа хто о ній знає, або вона сама, нехай зголосить ся до: Юліяна Ліско, c/o Green's International Exch. Bank, New Castle, Pa. 100-102

Пошукую свого мужа **МИХАЙЛА ЛЮСА**, родом з Михайлївки; замешкував і ожєнив ся в Мільнщин, пов. Борщів. Трудив ся шевством і був різником. Виїхав до Америки перед 13-ти роками, а перебував в Бофало, Н. Й. Від 7-ох лїт, не дає о собі відомости. Я лишилась в краю з 5-ро дїтьми, яке біда змусила мене виїхати і приїхала до Канади. Де стоїть мене не пустили, бо я не мала адреси мого мужа. Від 3 років я в Канаді і мешкаю в Монтреал, Кві. Всї дїти я вже спровадила з краю. Хто би о моїм мужу чув що небудь, чи він жиє чи може помер, звовать подати мені сю відомість, за що обіцюю 35.00 нагороди. Моя адреса: Mary Klus, 166 Braum St., Montreal, Que., Canada. 101

НА ПРОДАЖ гарна 150-акрова фарма, поміж містами Альбані а Гудсон, стоїть Ню Йорк; нові будинки і всї тульса, земля первого класу. Цїна $3200.00, вплата $1000.00. — Також фарма 75 акрів $1400.00, вплата $700.00. Пишіть на адресу: Box 775, Chatham, N. Y. 101-103

Пошукую **МИХАЙЛА ВИННИЧУКА**, зятя Василя Підгубного, з села Наслєдівці, Буковина. Має знаходити ся в околицях вугільних копалень в Америці. Хто би про него знав або він сам, нехай ласкаво зголосить ся на адресу: Mikolaj Pidhubny, P. O. Tantallon, Sask., Canada. 101

Пошукую свого брата **ІВАНА ЦИБУЛЬКУ**, з села Орешині, повіт Копичинець, Буковина. Хто би про него знав, або він сам, нехай зголосить ся на адресу: Kost Cybulka, Camp 7, Box 148, Newberry, Mich. 101

Вже вийшла з друку дуже весела оперета в 3-ох діях

ОХ! НЕ ЛЮБИ ДВОХ!

написав Антоній Ів. Нагорянський.

Ся книжка надає ся вповні для аматорських театральних вистав. До відограня потрібно всего 4 женщини і 8 мущин. — Ціна за прим. 25 цнт., за 12 примірників $2.25.

Шліть замовленя враз з належитою до:

„SVOBODA"
53 Grand St., Jersey City, N. J.

ЧИ ВИ МАЄТЕ НОВИЙ ЦІННИК КНИЖОК „СВОБОДИ"?

А може Ваші знакомі потребують? Ми вишлемо Вам даром.

Пишіть на адресу:

„SVOBODA"
53 Grand St., Jersey City, N. J.

КОПАЛЬНЕВО ЗОЛОТА Є БЕЗПЕРЕЧНО НАШІ ФАРМИ. Чорна подільська земля. Три рази в році київа. Вітчина „стробєрів", виноград та полудневих прин. Три стації поліції, школа, почта, електричне освітлене, трамвай (стріткара) в місци. Біля великого портового міста. Дарон пановисна і матеріял. Пишіть до: **United States Colonization Co.**, H. Kurdydyk, zawidatel, **Bowers-Hill, Va.** 95—106

КТО ХОЧЕ МАТИ свій або своїх родичів портрет на золотій, полотні, нехай зголосить ся або нашлє по інформації і ціну; маємо також портрети Тараса Шевченка на полотні, великі 24x20 ц., ціна один доляр, книжки до читаня, молитвенники, Кобзарі, „Українські дзуки", книжки о теперішній війні, календарі і всякі инші. Катальоґ даром. Пишіть на адресу: 76-

RUSKA KNYHARNIA.
Irt. T. Szewczenka
168 E. 4th St., New York, N. Y.

ЮВСІМ ДАРОМ вишлемо кождому хто пришле свій адрес. КАТАЛЬОГ книжок, музичних інструментів, бритов, годинників і т. и. ПИШІТЬ ДО: 93-101

ЗАГАЛЬНА КНИГАРНЯ,
196 Frontenac St., MONTREAL, CANADA.

ЗОЗЯР РОДИНИЦЇ! Виробляємо ГЕРДАНЦІ з коралинків до годинників з гербом України. Ціна одного ґердана без годинник 2 доляри, з зількою гарантованими годинниками 3 доляри. Маємо також ґердани всяких кольорах, ціна 25 цнт. за один ґерн. Адресуйте: **RUSKIJ BAZAR, 168 E. 4th Street, New York, N. Y.** 94-

ПОЗІР! РОДИНИЦЇ! ПОЗІР!

КУПУЙТЕ КОРИСТНІ КНИЖКИ ЯК: повісти, оповіданя, вірші, театральні штуки, наукові розідки, веселі вірші, казки та жарти. Великий вибір мотивованників, Біблїя і набожних книжок. Маємо також домову друкарню, на котрій можемо друкувати собі листи, адреси на конвертах і тікети. Ціна за друкарню $2.00.

Пишіть по цінник і посилайте належитість на адресу:

RUSKA KNYHARNIA,
951 W. Erie St., Chicago, Ill.
95т—

НА ПРОДАЖ! НА ПРОДАЖ!
в JERSEY CITY, N. J.

МУРОВАНІ ДОМИ НА ДВІ ФАМІЛЇЇ

на сплату по $15.00 місячно. Продаємо також доти на сплату по $10.00 місячно.

Наше Вам платите бізний рент, коли може мати свою власну хату.

Гойсьтє ся до:

A. MAKRAY,
1947 Boulevard, в повіту Fulton Ave.
Отворено в недїлю полудня. 92с101

ЧИТАЙТЕ! ВАЖНЕ! ЧИТАЙТЕ!

Коли хочете отримати зовсїм за даром „Русько-український гаслник" з котрого можна дуже скоро навчитись англійскої мови, разом з 3-тьох-місячною ЦЕЛИНОЮ ВІЗИТИ з котрої всї довідаєте ся про теперішну війну, або книжку „ЧОРНОЇ МАГІЇ" з котрої довідаєте ся дуже богато чародійних таємниць і з котрої можете мати добру нагоду то вишлїть на свої адресуванню цїлком почтових стемпелїв на пересилку, бандерольки і цїнник книжок книжок. Адресуйте: 96-101

W. H. Miller,
298 Fountain St., Winnipeg, Man. Canada.

УКРАЇНЦІ! ЧИТАЙТЕ!

Находять і понтоне Ґр. Тов. „Прогресу" в Ню Йорку, вийшов з друку новий календар „ДЕЩО ПРО АВСТРІЙСЬКУ ДЕРЖАВУ" Сей календар пририсує собі про австрійських Шсарів і їх вплаєне з перед кільканет літ як до нинїшного часу, а коштує всего 10 цнт. 2) „ПЕРЕКОТИПОЛЕ", повість (Стефаник-Нагірна). Се книжка обіймає 70 сторін друку. Коштує всего 15 цнт. Обі разом 25 цнт. з пересилкою. Належитість можна присилати в почтових марках наперед. Незнаючих марок не приймають ся. Агентам, котрі зрічки заявить розпродажем, дадим значний рабат. Замовляти слати на адресу:

UKRAINIAN KNOWLEDGE SOCIETY,
527 E. 6th St., New York, N. Y.
100-103

ЦІННИК КНИЖОК,

які можна дістати в друкарні „Свободи":

Пісня на Сіо — Пісня Пророків. — Ціна ..... 5 цнт.
Не сиче душі мамо!... Пропаганда українських і русских Державних у Ню Йорку і в инших місцях Америки, на заряд поліцих малих (із Відкриєня руки. — Ціна ..... 15 цнт.
Ой на кам Гриню, та ви вечорниці. Народня пісня зі співами в V. Дїях Старицького. (В перерібці Александрова. — Ціна ..... 30 цнт.
Водицею пер Ахі Баба і серце розбійника. Арабська казка. — Ціна 20 цнт.
О відомости спадкоєм. — Природнє розвідка про всякі відмаєм, належачі ся в межах і як авторовуть ся в них, що необхідні в житю людині. Ціна 25 цнт.
Свобідним про жидівські бойні. — Ціна ..... 10 цнт.
Огонь на тілуках чоловіка (3 ілюстрації). Оглядовий виклад. — Ціна 10 цнт.
Ой ти Ковбуз і кацапські опуцки. — (1. Цісар і Ґетьман. Балада. 2. Німецьким переводи Іван Франко. — Ціна ..... 10 цнт.
Пісня збірник пісьмо сірого Бурлацького. — Ціна ..... 55 цнт.
Порадник для женщин, що хочуть бути второвними. — Ціна ..... 15 цнт.
Порадник для вагітних або як зберегти дитину. — Ціна ..... 35 цнт.
Простенький, практичний підручник до науки англійської мови без помочи учителя з додатком словаря. — Ціна $1.50
Портрет Т. Шевченка, поновлений портрет Кобзаря Кобзаєвого Ф. Ф. Ковальського. Величина 18x16 цалів на грубім паперу. — Ціна .. 20 цнт.
Під прапором свободи. Вибір політичних розвідок. — Ціна .. 30 цнт.
Пісні про Канаду і Австрію. Пригоди з житя еміґрантів, писані вершем. — Ціна ..... 40 цнт.
Пісня ..... 10 цнт.
Принцип і нужди. Дуже занимаючо оповідане сьмішного американського чоловіка Марка Твейна з перекладу В. Дорошенка. — Ціна ..... 50 цнт.
Пригоди про соціяльні та инші оповідання, гумореска і сатира. — Ціна .. 40 цнт.
Промови, декламації і мелодиї на хрестини, заручини і весїлє для мущин, стаєт і дївчинів. — Ціна ..... 10 цнт.
Понуса. — Зміст: Покуса (оповідане). З парохіяльної школи (оповідане). Й чуг голова (оповідане). Шевця Ґеґа. — Ціна 11.000 метрів під землею. Руському серцю (вірш). Віх людий, звіре.
Про помощь свята. — Ціна ..... 15 цнт.
Про нутро земли (з 22 образками). — Розказ про бурхову воєнї і її перевороти вулкуни. — Ціна .. 25 цнт.
Про Христофа Колюмба та відкрите Америки (2 ілюстрації). — Виклад по сплинуть півтора століля. — Ціна 15 цнт.
Рік Вам Вікіка (Вашингтон Ірвінг). — Дві повісті з Америки і з Мексики. — Ціна 15 ц.
Руський штукар. 212 гарних штук до забави. — Зміст: Часть І. Забави фізичні і хемічні. Часть II. Штуки з картами. Часть III. Штуки рахункові. Часть IV. Штуки жарторівні. — Ціна ..... 50 цнт.
Рицар і смерть. — Ціна ..... 5 цнт.
Розмова Пилипа з Русалкою. — Дуже веселий вірш, з котрим Русин висміює польську пиху. — Ціна .. 10 цнт.
Релїґійні вірували старинних народів. — Зміст: Релїґія Єгиптян. Релїґія Хальдейців. Первісна релїґія Індусів. Історичний релїґії Брахма. Релїґія Будди. Релїґія Перзів. Релїґія Жидів. Релїґія Греків. Релїґія Римлян. — Ціна 30 цт.
Руско-англійський тауман, в котрого можна дуже скоро навчитись англійської мови. Ґоріля 256, ширша обрадка. — Ціна ..... 50 цнт.
Різдвяна ніч (з 10 образками). — Ціна ..... 10 цнт.
Степові люди. — Оповідане з житя з донських степів. — Ціна ..... 15 цнт.
Страшна пімста. — Оповідане М. Гоголя з кількох часів (з шістьма образками). — Ціна ..... 20 цнт.
Сьвітовиця ..... 40 цнт.
Сьовгуда. — Комедія в 3-дїях. — Ціна ..... 15 цнт.
Стрілка. — Сокальний образ з трох дїй з житя хліборобів з Галичини. (Пишна для аматорських театрів). — Ціна ..... 20 цнт.
Стрілки на обірні — Робітничі драми в 1-ій дїї. (Для аматорських театрів). — Ціна ..... 15 цнт.
Сьвято весни. — Ворог між нами. — Христос Воскрес. — Ді часу збавки між весною (3 вінєр.) — Ціна ..... 10 цнт. (1 ілюстрація). — Мати. — На Великдень. — Старинний звичай. — Дні малої слави і недолі. — Ціна 20 цнт.
Товариська розмова, для веселої розмови в кружку молодежи. — Зміст: Розмова будучности для женщин; Розмова будучности для мущин. — Ціна ..... 15 цнт.
Тарас Шевченко (17 ілюстрацій). — Ціна ..... 20 цнт.
Український співаник. — Ціна 40 цнт.
Хитрощі ради. — Ціна ..... 5 цнт.
Хто з кого вмів? (Розмова на тему комічних). — Ціна ..... 15 цнт.
Чародійні пригоди удового Окуня і суглашеної дочки Зуздяк. — Ціна 30 ц.
Чорна чарівниця (Шкіцки ґрецької старини). Ґнїгрант (вірш). — Ціна 15 цнт.
Що стало ся з Русалкою або трагедія на залиці Мавроїні. — Ціна 60 цнт.
Що то є книжка? — Початки книгодрукарства. — Ковальство. — Ковальство. — Книгарня Бурбонів-Шиндлєрів. — Дні вашої слави і недолі. — Ціна 20 цнт.
Як мушки ходять до ковбаси (Вірш). **Ідилїя** (Пародія). 3 гір (вірш). **Ой** (Пародія оповідного Сьвят-Іван Вазка (вірш) **Сьвята** (вірш). **Як** вони пішли до ковбаси (вірш). — Ціна ..... 15 цнт.
Ані то є вірш на ковбасу? (з 22 образками) **Ой** (з 3 малюнками). **Дуже** сіяла ковбаса. **Як** ковбаса ходить до ковбаси і їх мотив. — Ціна ..... 50 цнт.
Як ковбаса ходить до ковбасинки і інші образки. — Ціна ..... 75 цнт.
Як ковбаса ходить до ковбасинки і інші образки. — Ціна ..... 75 цнт.
**Ой